

Paradís ella oyðimørk?

Ein partur av arbeiðnum hjá búskaparfrøðingum runt um í heimi er at greiða frá búskaparvøkstri, íløgum osfr., og um teir hava neyðugu tólini og tora væl, eisini at gera forsagnir um hesi fyrbrigdi. Fyri at gera forsagnir um búskaparvøkstur og tílíkt nýta búskaparfrøðingar myndlar, har fyritleytir av ymsum slag eru lagdir inn. Fyritleytirnar eru av avgerandi týðningi fyri tey úrslit, ið koma út úr myndlinum, og mugu tí vera væl grundaðar í búskaparfrøðini.

Út frá myndlinum kunnu forsagnir um fyrbrigdi av áhuga so gerast. Kjakið millum búskaparfrøðingar stendur so um, hvørt fyritleytirnar, sum eru lagdir inn í ein ávísan myndil, eru rímiligar ella ikki. Útrokningar um til dømis alment yvirskot ella undirskot í einum rokniarki, tá tøluni fyri bruttotjóðarúrtøku osfr. eru komin úr myndlinum, eru venjingar í pluss og minus og kunnu latast upp í hendurnar á studentaskúlanæmingum.

Í sambandi við ætlanirnar at minka ríkisstuðulin eru nakrir »búskaparfrøðingar« komnir við forsagnum um avleiðingarnar, um tær verða gjøgnumførdar. Men trupulleikin er, at »búskaparfrøðingarnir« hava ikki gjørt forsagnir um búskaparvøkstur osfr. út frá búskaparfrøði. Teir hava ikki bygt ein myndil til at gera forsagnir, soleiðis at búskaparfrøðingar kunnu kjakast um fyritleytirnar. Í staðin hava teir lopið búskaparfrøðisliga partin um og lagt fyritleytirnar beinleiðis á tað, sum teir skulu gera forsagnir um. Tað vil siga, at teir seta sum fyritleytir tað, sum teir skulu forklára, og tað hevur einki við búskaparfrøði at gera. Alt eftir lyndi og politiskari sannføring seta teir sum fyritleyt, at gongdin verður upp ella niður, og gera so »træk og slip« venjingar í einum rokniarki um yvirskot ella undirskot hjá tí almenna.

Av tí at teir hava lopið búskaparfrøðisliga partin um, er ógjørligt at hava eitt fakligt kjak um tøluni, tí ein og hvør kann koma við sínum persónligu forsagnum, ella í hesum føri fyritleytum, um, hvat búskaparvøksturinn, íløguvøksturinn osfr. fara at vera næstu 10 ella 15 árin. So leingi fyritleytirnar ella forsagnirnar ikki eru grundaðar á ein vøllformuleraðan búskaparmyndil, eru tær bara persónligar »fingurin út gjøgnum vindeyga« metingar.

Onkur vil kanska siga, at hetta er betur enn einki, tí tey halda, at vit mugu hava at vita, hvat fer at henda. Men í hesum førinum eru framskrivingarnar verri enn einki, tí tær geva borgaranum eina

fatan av, at tað finnast kvalifiserað boð upp á, hvussu nógv búskapurin fer at broytast, um ríkisstuðulin verður minkaður burtur yvir eitt ella annað áramál. Veruleikin er, at vit hava onga hóming av tí. Við støði í búskaparfrøðini kunnu vit koma við kvalifiseraðum boðum upp á kvalitativar broytingar sum fylgja av minkingini í blokkinum, tað vil siga at vit kunnu siga at »hatta fer upp« og »hatta fer niður«. Men vit hava ongan móguleika at seta tøl á broytingarnar.

Í øðrum londum hava búskaparfrøðingar í nógv ár arbeitt við at gera teldumyndlar, sum kunnu seta tøl á tær kvalitativu útsagnirnar búskaparfrøðin kemur við um langtíðarárin av búskaparligum broytingum. Stór framstig eru gjørd, men enn er langt eftir á mál. Í Føroyum eru vit ikki byrjað. Vit hava bert myndilin, sum var nýttur í samband við arbeiðið at gera Hvítubók. Hesin myndilin kann móguliga nýtast til at gera nøkulunda brúkiligar forsagnir um avleiðingar av smáum broytingum 1 til 2 ár fram í tíðina. Í hvussu so er kann búskaparfrøðisligt kjak verða um fyritreytirnar í myndlinum. Men hann kann als ikki klára so umfatandi broytingar, sum tær vit tosa um í sambandi við burturtøku av ríkisstuðulinum.

Gongdina í føroyska búskapinum tey næstu 10 til 15 árin, við ella uttan ríkisstuðuli, vita vit sera lítið um, og tað mugu vit læra okkum at liva við — fyribils í hvussu so er. At »búskaparfrøðingar« útgeva sínar persónligu meiningar undir heiti av búskaparfrøði, tá búskaparfrøði ongantíð hevur verið inni í myndini, bætir ikki um støðuna, heldur tvørturímóti.

Jóannes Jacobsen